

Як я любила життя!

Н. Б. Губергіц

Багатопрофільна клініка «Інто-Сана», Одеса, Україна

Ключові слова: Марія Румунська, хвороба, рак підшлункової залози, громадська діяльність

Ми продовжуємо серію публікацій, що розкривають особливості життя знаменитих людей і яскравих історичних особистостей, які залишили слід в історії людства. Але, на відміну від багатьох відомих подібних публікацій, ми постараємося поглянути на буття видних персон крізь призму медичних даних, озброївшись знаннями сучасного лікаря. Що насправді приховують усміхнені, строгі, гордовиті особи, які постають перед нами на блискучих парадних портретах і фотографіях? Які недуги дошкуляли великим людям? Як царствені особи справлялися з випробуваннями, що випали на їх долю? Ми спробуємо зрозуміти, чи були пов'язані їх хвороби зі спадковими «прокльонами» або викликані особливостями способу життя.

Почнемо нашу розповідь про яскраву жінку, королеву не тільки за народженням, а й за духом, перед якою схилялися видатні державні, політичні діячі та простий народ. Марія Олександра Вікторія Единбурзька (англ. Marie Alexandra Victoria of Edinburgh), 29 жовтня 1875 р., Іствел-парк — 18 липня 1938 р., замок Пелішор; у шлюбі і вдівстві була відома як Марія Румунська (рум. Maria a României), — британська принцеса, дочка Альфреда, герцога Единбурзького і Саксен-Кобург-Готського, і великої княжни Марії Олександрівни. По батьку — онука королеви Вікторії, по матері — онука імператора Олександра II. У шлюбі — остання королева Румунії (з 1914 р.) [2, 4]. Вона також була однією з п'яти коронованих онучок королеви Вікторії і однією з трьох, що зберегли своє становище після закінчення Першої світової війни (рис. 1) [1, 2].

Ще до сходження на престол Марії вдалося створити імідж однієї з найкрасивіших і багатих принцес Європи. Вона прославилася також завдяки своїм талантам у їзді верхи, живопису, скульптурі, танцях та літературі (за своє життя Марія опублікувала 34 книги румунською та англійською) [1]. Але в пам'яті нащадків залишилося не тільки це — самовіддача королеви в роки Першої світової війни оточила її героїчним ореолом в Європі і навіки забезпечила любов у Румунії.

Незабаром після вступу Румунії в Першу світову війну Бухарест був окупований Центральними державами, і Марія з чоловіком і дітьми була змушена укриватися в Молдавії. Там вона виконувала функції медсестри у військових госпіталях. Дні і ночі безперервно Марія, яку стали називати «матір'ю

поранених», разом з іншими медсестрами доглядала за пораненими і хворими на холеру солдатами (рис. 2). Усупереч приписам лікарів королева не користувалася гігієнічними гумовими рукавичками і не боялася обіймати солдатів, які перебували на порозі смерті. Коли ж їй намагалися робити зауваження, Марія спокійно відмовляла: «А ви не вважаєте, що їм приємніше цілувати мої оголені руки?»

Завдяки своїй самовідданій праці в госпіталях під час Першої світової війни Марія Румунська стала в Європі одним із символів милосердя. В її здобутку — ціла низка державних нагород, зокрема іноземних (Франція, Великобританія, Італія, Росія, Іспанія, Індія). Вона також була членом Королівського Червоного Хреста Великобританії. Тисячі російських людей, які після революції в Росії опинилися в таборах для інтернованих, були врятовані нею. Талант спілкування з людьми, вміння переконувати,

Рис. 1. Портрет Марії кисті Філіпа Алексиса де Ласло (1936 р.)

співпереживати, чуйність і доброта зробили Марію популярною і шанованою не тільки своїми співвітчизниками, а й багатьма сучасниками, яким вона полегшувала життя в дні скорботи і гонінь. Образ Марії Румунської став свого роду предтечею британської принцеси Діани.

Після об'єднання в кінці 1918 року Трансильванії, Бессарабії та Буковини зі Старим королівством Марія, тепер королева Великої Румунії, брала участь у Паризькій мирній конференції 1919 року, на якій відбулося міжнародне визнання розширеної Румунії.

З 1936 року з'являються чутки про таємничу хворобу королеви. Улітку 1937 року її особистий лікар, доктор Альдо Кастеллані, встановив Марії діагноз «рак підшлункової залози», хоча офіційно був названий цироз печінки. Марія, почувши це, сказала: «Тоді повинен бути безалкогольний цироз печінки, тому що я ніколи в житті не куштувала алкоголю». Їй призначили ліжковий режим, діету з холодних продуктів і медикаментозне лікування. У лютому 1938 року королеву відправили в санаторій у Мерано (Північна Італія) в надії, що вона зможе одужати. Але поліпшення не сталося, і Марію вирішено було перевезти в клініку «Вайсер Хірш» у Дрездені. Однак, незважаючи на всі зусилля лікарів, королеві ставало все гірше: вона настільки ослабла, що не могла втримати навіть ручку. Марія, відчуваючи, що знаходиться вже на порозі смерті, попросила відвезти її до Румунії, де вона могла б спокійно померти. У Румунії Марію доставили в замок Пелішор, колись подарований їй і Фердинанду Каролем I, що став останнім притулком королеви [5]. Перед смертю Марія встигла попрощатися зі старшими дітьми Каролем і Єлизаветою і онуком Міхаєм.

«Як я любила життя!» — це були останні слова Марії Румунської, зафіксовані репортером французької «Ілюстрасьон».

Марія померла 18 липня 1938 року. За два дні, 20 липня, тіло королеви було доставлене в Бухарест і виставлене для прощання в Білій вітальні палацу Котрочень. Її труна була оточена квітами і палаючими свічками й охоронялася офіцерами четвертого

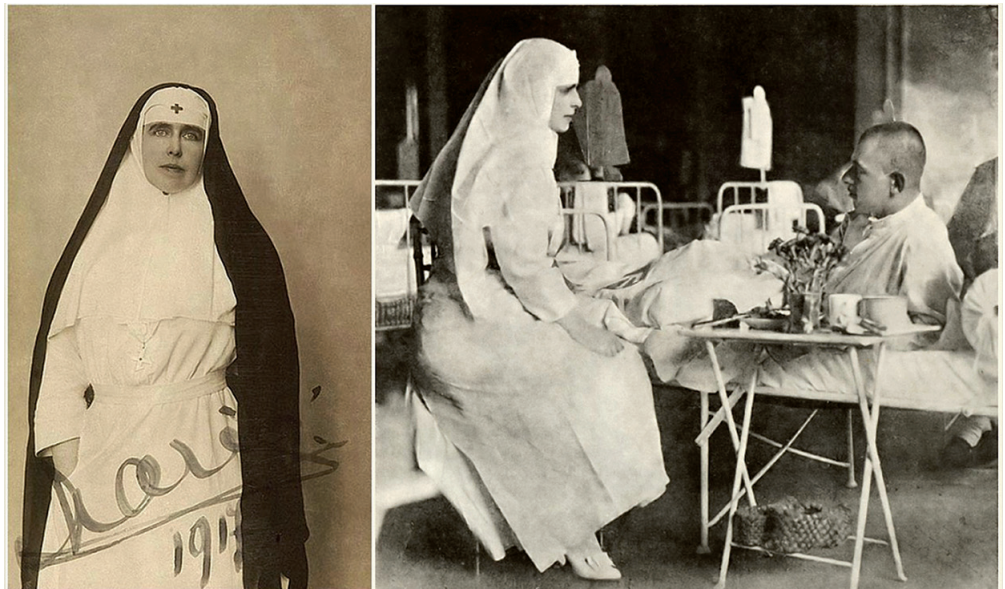

Рис. 2. Фотографії королеви Марії Румунської під час роботи в госпіталі в 1917 р.

гусарського полку. На третій день палац був відкритий для фабричних робітників. За три дні прощання до труни королеви прийшли тисячі людей [2].

Після закінчення церемонії прощання похоронний кортеж вирушив до вокзалу через Тріумфальну арку, на якій були розміщені ефігії Марії та Фердинанда I. Труна з тілом Марії була доставлена поїздом у Куртя-де-Арджеш, де знаходилася усипальниця румунських королів, і там похована.

Серце королеви, згідно з її заповітом, було поміщено в інкрустовану 305 коштовними каменями позолочену срібну скриньку із зображеннями гербів усіх румунських провінцій і поховано в каплиці Stella Maris в її резиденції у Балчику. У даний час шкатулка із серцем зберігається в замку Пелішор [3].

Життя Марії виявилось на рідкість різнобічним та насиченим багатьма подіями, у яких вона брала активну участь, а не просто була їх свідком. Вона до сих пір надихає своїм прикладом. У 2019 році в кінопрокат вийшов фільм італійського режисера Алексиса Світа Кахілла «Марія, королева Румунії». Це історична драма, в основі якої реальні події з життя Марії Румунської.

Такі люди, як Вільгельм II, Жорж Клемансо, Уїнстон Черчилль, схилилися перед її величним духом. Наділена від природи імпульсивністю і завзятістю, Марія народилася для перемог і, дійсно, не раз перемогла. Але і програвати вона теж вміла красиво, як дано тільки справжній королеві!

Література:

1. Boutell C. A. Manual of Heraldry: Historical and Popular (1863). Whitefish (Montana): Kessinger Publishing, 2010. 556 p.
2. Eilers M. A. Queen Victoria's Descendants. Falkoping (Vastra Gotaland, Sweden): Rosvall Royal Books, 1997. 191 p.

3. Mihai D. Reparație. Inima Reginei Maria a revenit la Castelul Pelisoar, locul unde a bătut pentru ultima dată. *Adevărul Moldova*. 2015. URL: <http://adev.ro/pbdp6m>
4. Neubecker O. Heraldry: Sources, Symbols and Meaning. London (United Kingdom): Little Brown, 1997. 288 p.
5. Woolf V. Women and Writing. San Diego (California): Harcourt Brace Jovanovich, 1980. 198 p.

УДК 616.37-006.6 : 929
doi: 10.33149/vkr.2021.04.07

UA Як я любила життя!

Н. Б. Губергриц

Багатопрофільна клініка «Інто-Сана», Одеса, Україна

Ключові слова: Марія Румунська, хвороба, рак підшлункової залози, громадська діяльність

Ми продовжуємо серію публікацій, які розкривають особливості життя, здоров'я та смерті відомих персон та яскравих громадських діячів, які залишили видатний слід в історії людства.

Зазначена публікація присвячена британській принцесі Марії Олександрі Вікторії Единбурзькій, відомій після одруження як Марія Румунська. Красива, різнобічно освічена, талановита та заможна королева не тільки підкорила сучасників своїми досягненнями в літературі, живопису, танцях, але і своєю широкою турботою про звичайних людей. Під час Першої світової війни вдень і вночі безперервно Марія, яку стали називати «матір'ю поранених», разом з іншими медсестрами доглядала за пораненими і хворими на холеру солдатами.

Як вважають сучасники, справжньою причиною загибелі Марії Румунської став рак підшлункової залози, проте, через різні обставини, офіційною причиною смерті королеви вважається цироз печінки. На жаль, представники медицини ХХ століття не змогли значимо вплинути на перебіг хвороби, але в силу своїх можливостей зменшували больовий синдром і підтримували загальний стан всенародної улюблениці. Останні слова королеви не тільки за походженням, а й за духом, яскраво підкреслюють життєлюбність, стійкість і величність цієї жінки: «Як я любила життя!».

УДК 616.37-006.6 : 929
doi: 10.33149/vkr.2021.04.07

RU Как я любила жизнь!

Н. Б. Губергриц

Многопрофильная клиника «Инто-Сана», Одесса, Украина

Ключевые слова: Мария Румынская, болезнь, рак поджелудочной железы, общественная деятельность

Мы продолжаем серию публикаций, раскрывающих особенности жизни, здоровья и смерти знаменитых людей и ярких общественных личностей, оставивших значимый след в истории человечества.

Данная публикация посвящена британской принцессе Марии Александре Виктории Эдинбургской, известной

после замужества как Мария Румынская. Красивая, разносторонне образованная, талантливая, богатая королева не только покорила современников своими достижениями на литературном поприще, в живописи, танцах, но и искренней заботой о простых людях. Во время Первой мировой войны дни и ночи напролет Мария, которую стали называть «матерью раненых», вместе с другими медсестрами ухаживала за ранеными, больными холерой солдатами.

Как полагают современники, причиной ухода из жизни Марии Румынской стал рак поджелудочной железы, однако, в силу разных обстоятельств, официальной причиной гибели королевы считается цирроз печени. К сожалению, представители медицины ХХ века не смогли значимо повлиять на течение болезни, но в силу своих сил и возможностей уменьшали болевой синдром и поддерживали общее состояние всенародной любимицы. Последние слова королевы не только по происхождению, но и по духу, ярко подчеркивают жизнелюбие, стойкость и величественность этой женщины: «Как я любила жизнь!».

EN How I loved the life!

N. B. Gubergrits

Multi-field clinic "Into-Sana", Odessa, Ukraine

Key words: Marie of Romania, disease, pancreatic cancer, social activity

We continue a series of publications that reveal the features of lifestyle, health and death of famous people and prominent public figures who have left a significant mark in the history of mankind.

This publication is dedicated to the British Princess Marie Alexandra Victoria of Edinburgh, known after marriage as Marie of Romania. The beautiful, educated, talented, rich Queen not only held the hearts of contemporaries with her achievements in the literary field, painting, and dancing, but also with her sincere concern for ordinary people. During World War I, Marie, who was known as the "mother of the wounded", took care of the wounded soldiers with cholera, day and night without a break, along with other nurses.

As contemporaries believe, Marie's cause of death was pancreatic cancer, however, due to various circumstances, liver cirrhosis was considered the official cause of the Queen's death. Unfortunately, medical workers of the 20th century could not significantly affect the course of the disease, but they tried to relieve pain syndrome and maintain the general condition of the national favorite. The last words of the Queen (not only by origin, but also by spirit) vividly emphasize the love of life, resilience and majesty of this woman: "How I loved life!"